

метою приймаються стратегічні рішення про створення менеджменту якості за міжнародним стандартом ISO 9001: 2002. Крім того, необхідно впроваджувати на підприємствах «систему антикризового фінансового управління». Україна – промислово розвинена країна, яка має один з найбільших у Європі структурно розгалужений промисловий комплекс, але модель розвитку її економіки, орієнтована на експорт низькотехнологічної та сировинної продукції, є безперспективною. Постає питання щодо розробки та реалізації нової моделі розвитку економіки України, орієнтованої на наукоємні технології, які б зробили продукцію вітчизняних виробників конкурентоспроможною на світовому ринку.

Література:

1. Бовских Н. Конкурентные стратегии: методология формирования и развития / Н. Бовских //Маркетинг. – 2005. – №2. – С. 37- 48.
2. Дж.О Шонеси. Конкурентный маркетинг: стратегический поход / Дж.О Шонеси. – СПб: Питер, 2001.-857с.
3. Organisation Internationale des Constructeurs Automobiles // <http://oica.net>
4. Офіційний сайт Державного Комітету Статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Офіційний сайт ЗАТ «ЗАЗ» // <http://www.avtozaz.com>
6. Сравнительный анализ конкурентоспособности и финансового состояния предприятий / К.В. Щиборщ/ / Маркетинг в России и за рубежом. – 2000. – №5. – С. 92 – 99.
7. Попова Е.В. Конкурентоспособность и методы её оценки / Е.В. Попова // “Маркетинг в России и за рубежом”. – №6(26). – 2007. – С. 38 – 42.

*Любов Гуцаленко, к.е.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет
м.Вінниця, Україна*

ОБЛІКОВІ МОДЕЛІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МЕТОДИКУ РОЗРАХУНКУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У процесі господарської діяльності будь-яке підприємство вступає у відносини з суб'єктами внутрішнього та зовнішнього середовища. Ці відносини ґрунтуються передусім за все на фінансовій інформації. Тому саме інформації відводиться провідне місце в управлінні підприємством, метою якого є досягнення високого або постійно зростаючого прибутку. Отже,

інформаційне забезпечення є визначальним при здійсненні управління підприємством з метою забезпечення ефективності його господарської діяльності.

В країнах із схожими соціально-економічними умовами і системи обліку мають багато спільних рис (ознак). У світовій практиці виділяють три основні облікові моделі: британо-американську, континентальну та південноамериканську.

Основні принципи британо-американської моделі розроблені вченими Великої Британії та США. Значний внесок в її розвиток зробили вчені Нідерландів, тому її ще можна назвати британо-американсько-голандською.

Основна мета моделі – орієнтація обліку на інформаційні запити інвесторів і кредиторів. У країнах, що використовують цю модель, добре розвинутий ринок цінних паперів як додаткове джерело фінансування ресурсів.

Континентальна модель застосовується у більшості країн Європи та Японії. Бухгалтерський облік в них регламентується законодавчо і йому притаманна консервативність. Облікова політика спрямована передусім на задоволення урядових вимог, зокрема це стосується оподаткування відповідно до національного макроекономічного плану.

Основною відмінністю південноамериканської моделі є перманентне коректування облікових даних на темпи інфляції. У цілому облік орієнтований на потреби державних планових органів, а методики обліку, які використовують підприємства, достатньо уніфіковані. Інформація, необхідна для контролю за використанням податкової політики, також добре відображена в обліку та звітності.

Наявність двох форматів Звіту про прибутки та збитки зумовлена існуванням різних моделей бухгалтерського обліку. Всі облікові моделі ґрунтуються на загальноприйнятих принципах бухгалтерського обліку, але мають суттєві відмінності, які зумовлені різними правовими системами, соціально-економічними чинниками, історичним розвитком тощо.

Для порівняння особливостей формування інформації у звіті про прибутки та збитки та порядку визначення фінансового результату розглянемо англосаксонську та континентальну (європейську) системи.

Більшість підприємств англосаксонської групи використовують інтегровану систему обліку, яка передбачає отримання інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів у межах однієї системи рахунків, що забезпечує поєднання рахунків фінансового та управлінського обліку. Інтегрована система обліку ґрунтується на безперервному обліку запасів, незавершеного виробництва та готової продукції. В англосаксонській системі в основу виділення рахунків для обліку витрат підприємства в покладено функціональну ознаку. Для цього застосовують рахунки «Виробництво»,

«Виробничі накладні витрати», «Витрати на збут» і «Загальні адміністративні витрати». Прямі виробничі витрати відображаються безпосередньо на рахунку «Виробництво», а непрямі накопичуються на рахунку «Виробничі накладні витрати», а наприкінці звітної періоду списуються на рахунок «Виробництво» і розподіляються між об'єктами калькулювання.

Витрати невиробничих підрозділів (управління, збут тощо), не включаються до виробничої собівартості продукції, а списуються на рахунок «Фінансові результати» у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені в аналітичному обліку групуються дані за статтями витрат, видами продукції та центрами відповідальності. В кінці звітної періоду на рахунок «Прибутки та збитки» списують доходи, отримані протягом звітної періоду, собівартість реалізованої продукції та інші витрати звітної періоду [1, с.81].

Для континентальної (європейської) моделі обліку характерним є виділення двох автономних систем рахунків відповідно для цілей фінансового обліку та управлінського обліку.

У системі рахунків фінансового обліку ведуть періодичний облік запасів, групують витрати за елементами (матеріали, зарплата, амортизація тощо), а доходи за видами діяльності (основна, фінансова, надзвичайна), а також відображають розрахунки з дебіторами та кредиторами, визначають загальний фінансовий результат.

У системі рахунків управлінського обліку ведуть постійний облік запасів, здійснюють калькулювання собівартості продукції та облік за центрами відповідальності, визначають фінансовий результат основної діяльності підприємства.

Рахунки фінансового та управлінського обліку не кореспондують між собою. Взаємозв'язок між ними досягається за допомогою спеціальних (відображувачих) рахунків («Відображені запаси», «Відображені витрати» тощо). На ці рахунки позасистемно (без бухгалтерських записів) переносять дані фінансового обліку про елементи витрат і запаси, які потім перегруповують для цілей управлінського обліку. Протягом звітної періоду всі витрати відображають за елементами, а в кінці періоду списують на дебет рахунку «Фінансові результати». Крім того, в дебет рахунку «Фінансові результати» списують залишки запасів (матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції) на початок періоду, а з кредиту цього рахунку в дебет відповідних рахунків списують залишки запасів на кінець періоду, а також показують доходи. Після цього сальдо рахунку «Фінансові результати» показує чистий прибуток, а його дані забезпечують інформацію для складання Звіту про прибутки та збитки [1, с.83].

У діючій формі вітчизняного Звіту про фінансові результати частково використано елементи будови аналогічної форми звітності континентальної системи, оскільки доходи відображені в ній за видами діяльності.

У різних країнах існує своя специфіка визначення фінансових результатів.

Розглянемо порядок розрахунку фінансових результатів за англосаксонською та континентальною системами на прикладі (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення фінансового результату за даними Звіту про прибутки та збитки за англосаксонською та континентальною моделями [2, с.114].

Англосаксонська модель		Континентальна модель	
Статті	Сума, тис. грн.	Статті	Сума, тис. грн.
Дохід від реалізації продукції	145 950,2	Дохід від реалізації продукції	145 950,2
Собівартість реалізованої продукції	112 012,7	Зміна залишків незавершеного виробництва та готової продукції	+41,3
Валовий прибуток	33 937,5	Матеріальні витрати	107 998,9
Витрати на збут	3 560,4	Інші зовнішні послуги	2 406,0
Загальні адміністративні витрати	633,3	Витрати на персонал	2 440,6
Операційний прибуток	29 743,8	Витрати на амортизацію	3 319,6
Отримані дивіденди	–	Операційний прибуток	29 743,8
Витрати на відсотки	3 133,9	Отримані дивіденди	–
Прибуток до оподаткування	26 609,9	Витрати на відсотки	3 133,9
Податки на прибуток	520,4	Прибуток до оподаткування	26 609,9
Чистий прибуток	26 089,5	Податки на прибуток	520,4
		Чистий прибуток	26 089,5

Як свідчать дані табл. 1 відмінність між наведеними методиками, полягає в тому, що при англосаксонській методиці витрати наводять за видами діяльності, а за континентальною методикою – за елементами.

У вітчизняній практиці використовують такі методи розрахунку прибутку:

- *прямого розрахунку* (його різновид асортиментний розрахунок прибутку);
- *економічний* (аналітичний);
- *змішаний*.

На вибір методу розрахунку прибутку впливають сфера діяльності підприємства та його галузеві особливості. Прямим (асортиментним) методом розрахунку прибутку можна скористатися в тих галузях сільськогосподарського виробництва, які забезпечують безперервний вихід продукції. Його основною перевагою є точність при відомих цінах і незмінних ви-

тратах протягом короткого планового періоду. У динамічній моделі обліку це невизначені умови формування попиту і пропозиції [2, с.16].

У сучасних умовах бухгалтер повинен знати різні методи формування фінансових результатів, уміти вибрати і запропонувати керівництву той варіант облікової політики, який забезпечить реалізацію прийнятої на підприємстві фінансової стратегії. Отже, сфера діяльності бухгалтера значно розширюється – від ведення бухгалтерського обліку до фінансового менеджменту.

Література:

1. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі
2. Гуцаленко Л.В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія / Гуцаленко Л.В. –К: ННЦ ІАЕ, 2010.- 372 с.

*Ірина Данилюк, к.е.н., доцент
Владислав Данилюк, студент*

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

АУДИТОРСЬКА ОЦІНКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тенденцією нашого часу стає поглиблення розуміння Всесвіту як інформаційної системи, що насичена різноманітними за змістом потоками символів, повідомлень та іншими інформаційними складовими.

Революція в науково-технічній сфері призвела до появи нових видів інформаційно-комунікаційних технологій, що стали матеріальним підґрунтям глобалізаційних процесів. Інформатизація усіх сфер життєдіяльності змінила розуміння сутності феномену безпеки, джерел та характер загроз, значення та роль міжнародних інституцій.

Становлення інформаційного суспільства має як безсумнівні позитивні, так і певні негативні наслідки. З одного боку, прискорилося передача інформації значного обсягу, її обробка та впровадження. З іншого – серйозне занепокоєння викликає поширення фактів протизаконного збору і використання інформації, несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів, незаконного копіювання інформації в електронних системах, викрадення інформації з архівів, банків та баз даних, порушення технологій обробки інформації, запуску програм-вірусів, знищення та модифікація даних у інформаційних системах, перехоплення інформації в технічних каналах її витоку, маніпулювання суспільною та індивідуальною свідомістю тощо.